

Transkribering av Timglaset Pod, avsnitt 45

Transkriberat av Anders Bellis

Publicerat fredagen den 25 november 2017 på www.timglasetpod.se och på iTunes.
Längd: 0.55.50

Medverkande:
Olof Persson
Yasmin Nilson
Max Arehn

#45 Olof - Multikonstnären

Vinjett

Yasmin

- Hej, alla kära lyssnare, och välkomna till avsnitt 45 av Timglaset.

Max

- Hej, Yasmin!

Yasmin

- Hej, Max!

Max

- Hur är läget?

Yasmin

- Jo, men, det är bra. Jag tycker det är bra. Hur är det själv?

Max

- Jo, det är bra tack!

Yasmin

- I den här podden får ni höra olika människors livshistorier, och vad alla har gemensamt är att de lever med något slags funktionsnedsättning.

Max

- Precis som vi.

Yasmin

- Vi har en ryggmärgsskada sedan en massa år tillbaka.

Max

- Vi delar den inte, men vi har var sin.

Yasmin

- Grattis på födelsedagen!

Max

- Tack så mycket

Yasmin

- Hur gammal blir du?

Max

- Jag blir 35.

Yasmin

- Hur känns det?

Max

- Oftast känns det ju ingenting.

Yasmin

- Nä, jag vet.

Max

- Lite obehagligt att jag började gymnasiet för typ tjugo år sedan. Det tycker jag är läskigt.

Yasmin

- Hur ska du fira din födelsedag då, Max?

Max

- Jag tänkte nog gå på bio i kväll faktiskt.

Yasmin

- Trevligt!

Max

- Jajamän. Och äta på Max! Det gör jag alltid.

Yasmin

- Är det sant? Allvar?

Max

- Ja. Jag har ätit på Max fjorton år i rad på min födelsedag.

Yasmin

- Nä?!

Max

- Jo.

Yasmin

- Du bara säger så!

Yasmin fnittrar.

Max

- Nej, det är sant!

Yasmin

- Som rullstolsburen, vilken tycker du är den bästa biografen? I Stockholm, så klart.

Max

- Jag måste säga att det utan konkurrens är den nya Imax-biografen i Mall of Scandinavia. Man kommer in i mitten av salongen. Där finns en hel rad med extra breda, sköna stolar, som är i perfekt höjd för att hoppa över i. Man sitter som en gud!

Yasmin

- Sweet! Då ska jag testa den nästa gång.

Max

- Det kostar ju bara 230 spänn att se en film å andra sidan, men det är det värt. Fast bortsett från det ska vi väl tacka Invacare!

Yasmin

- Ja, Invacare är en av våra samarbetspartners och de är ett internationellt hjälpmedelsföretag som tillverkar allt från rullstolar och gånghjälpmedel till sängar och andningshjälpmedel.

Kort signatur.

Yasmin

- I dag får ni träffa Olof, i ett avsnitt som spelades in i somras. Olof drabbades av hjärnhinneinflammation när han var sex månader och fick som en följd därav en hörselskada. Han började dansa redan när han var tre år och har studerat på olika konsthögskolor och dansskolor. Han är dansare och koreograf och driver sin verksamhet Olof Persson Projects i Göteborg. Och nu kanske ni undrar: hur intervjuar man någon som har en hörselskada? Jo, Olof har hörapparater och han kan läsa på läpparna.

Max

- Då kör vi igång!

Yasmin

- Här kommer Olof!

Kort signatur.

Yasmin

- Hej Olof, och välkommen till Timglaset! Hur är läget med dig?

Olof

- Det är bra, tack.

Yasmin

- Hur har resan gått? Du har ju åkt tåg från Göteborg.

Olof

- Ja. Det funkade bra. Inga missöden.

Yasmin

- Det var ju skönt. Det kan man inte alltid räkna med.

Olof

- Nej, förseningar är så vanliga när det gäller tågresor att jag är lite förvånad, faktiskt.

Yasmin

- Berätta var du kommer ifrån och var du är uppvuxen!

Olof

- Jag kommer ifrån Göteborg och har bott där i hela mitt liv, förutom under två år då jag studerade på konstskola i Örebro. Sedan flyttade jag bara hem igen.

Yasmin

- Hur var din uppväxt?

Olof

- Jag kommer från en konstnärsfamilj. Min mamma är koreograf och min pappa är halvtidsproducent och halvtidsläkare. De drev en scen som hette Atalante i Göteborg, tillsammans med två andra koreografer. Jag är uppvuxen på den scenen, så jag har fått med mig bakgrunden.

Yasmin

- Din uppväxt var alltså präglad av konsten, kan man säga?

Olof

- Den var väldigt präglad av konsten.

Yasmin

- Redan när du var sex månader fick du hjärnhinneinflammation, vilket ledde till att du blev hörselskadad.

Olof

- Ja, precis.

Yasmin

- Hur pass hörselskadad är du?

Olof

- Vanlig samtalston ligger på cirka 60 decibel. Utan hörapparater hör jag kanske 90 decibel. Och då är det inte ens säkert att det går att urskilja vad det är. Det är en hög nivå.

Yasmin

- Vad är det som orsakar en hjärnhinneinflammation? Vet man det?

Olof

- Det är en livsfarlig bakterie och jag har ingen aning om hur jag fick den i mig. Men jag var nära döden och på den tiden fanns inget vaccin eller någonting, så sjukvården fick proppa i mig allt de hade. Så enkelt var det. Det var det enda möjliga. Och hjärnhinneinflammation kan leda till andra funktionshinder också. Det är inte bara hörseln som kan påverkas, utan det kan även hända med synen och smaksinnet och känseln och allt annat.

Max

- Så din hörselskada sitter inte i öronen, utan i hjärnan?

Olof

- Nej, den sitter i öronen, för det var hörselnerverna som blev påverkade.

Yasmin

- Men du började dansa redan när du var tre år?

Olof

- Ja.

Yasmin

- Började du ta lektioner redan i den åldern?

Olof

- Javisst, barndans. Min mamma satte mig i dansskolan. Det gjorde hon med alla sina barn. Vi är fyra stycken. Det var bara jag som fortsatte. De andra gick vidare till orientering, konståkning, och fotboll.

Yasmin

- Och hur var det att börja dansa med hörselnedsättning? Upplever du musiken när du dansar?

Olof

- Ja. Att dansa var helt enkelt en glädje. Det var inte så att jag tänkte så mycket på hörseln. Absolut inte. Jag bara gjorde det för att det var kul, för att jag kände passion för det.

Yasmin

- Jag började dansa när jag var fyra. Jag följde med min syster på hennes danslektioner och tyckte att det var jätteroligt att röra sig till musik. Men vad jag har förstått så har dina föräldrar integrerat dig i "den vanliga världen". Du har inte gått i specialskola eller något sådant ...

Olof

- Nja, på ett sätt var det väl specialskola, för det var en Montessoriskola i kommunal regi. Och det här var ju tidigt, på åttiotalet. Montessori har ett annat upplägg än den vanliga skolan. Barn utvecklas ju sin egen takt, och det tar man hänsyn till.

Yasmin

- Hur förhöll sig omgivningen till att du har hörselnedsättning?

Olof

- Det var inga problem. Jag blev aldrig retad eller så för att jag har en hörselnedsättning. Inget sådant alls.

Yasmin

- Vad använde du för hjälpmedel?

Olof

- Då hade jag hörselslinga. Det satte kommunen in. Det var sjukvårdsapparaten som stod för det. Och hörselpedagogen kom till mig två gånger i veckan, så jag fick förstås specialundervisning också.

Max

- Vad är en hörselslinga?

Olof

- Den sitter i taket. Man kan sätta hörapparaten i ett annat läge och det tar bort alla andra ljud runt omkring och man kan fokusera på det läraren säger, med hjälp av mikrofon.

Yasmin

- Men du har alltid haft hörapparater?

Olof

- Ja, jag har alltid haft hörapparater. Dem fick jag när jag var ungefär ett och ett halvt år, tror jag.

Yasmin

- Du pratar ju väldigt bra. Hur var det att lära sig att prata med den hörselnedsättning som du har? Är det svårare att lära sig för en hörselskadad?

Olof

- Det är mycket svårare. Absolut. Det är inget random som bara flyter in, som hos de flesta andra, utan jag har varit tvungen att *dra* in kunskaperna. Pressa dem i mig, liksom.

Yasmin

- Intressant, det där. Men du sa tidigare att du inte kan teckenspråk så bra. Hur kan det komma sig?

Olof

- Det var för att mina föräldrar satte mig i den vanliga skolan, för de ville integrera mig i stora världen. Och det är jag tacksam för att de gjorde, för då får man ta del av mycket mer, man får vara med i det större sammanhanget.

Yasmin

- Jag har gjort en del research och det här som man kallar för "deaf community" verkar ju vara ganska speciellt. Jag upplever det som att många som är starkt

förankrade i detta community anser att de bör vara en del av normen. Det är ju klart att man inte vill bli särbehandlad, men man får närmast intrycket att de inte skulle ha någon funktionsnedsättning.

Olof

- De pratar ju ett eget språk, så det blir lite som ett eget samhälle i sig. Och teckenspråk är ett väldigt stort minoritetsspråk i Sverige, så man vill att det ska vara ett officiellt minoritetsspråk.

Yasmin

- Har du någonsin känt något slags utanförskap?

Olof

- Ibland har jag nog gjort det, men på det hela taget har jag nog inte gjort det, nej. Fast det finns väl enstaka situationer där man kan känna utanförskap.

Yasmin

- Som du säger, det har väl mycket med din uppväxt att göra - hur dina föräldrar har förhållit sig, hur de låtit integrera dig i den vanliga skolan, och så vidare.

Olof

- Precis.

Yasmin

- Kan du berätta vad du gör för någonting?

Olof

- Jag driver en projektgrupp och samtidigt är jag konstnärlig ledare för Tredje våningen, som sysslar med dans, konst, och musik. I mitt konstnärliga skapande utgår jag från kroppen i en icke-narrativ kontext. Med det menar jag dans som form och att rörelsens betydelse säger sig själv. Den här filosofin kommer i svensk danshistoria från Birgit Åkesson, som var en legendarisk koreograf och pionjär. Hon var samtida med Birgit Cullberg - alltså, ledaren för Cullbergbaletten - som arbetade med det narrativa i danskonsten. De stod alltså för två olika riktningar inom svensk dans. Birgit Åkesson var väldigt radikal, hon plockade bort det narrativa i arbetet. Det är fortfarande till viss del radikalt att göra det, eftersom kulturlivet och samhället i så hög grad är uppbyggda kring berättandet. I mitt arbete driver jag långsiktiga, konstnärliga processer i flera nivåer, som oftast uttrycks som föreställningar, installationer, och videoverk som utgår från kroppens och rörelsens struktur och komplexitet. Det är med andra ord fråga om en opolerad yta, urbana undertoner, och flyktighet. Jag är väldigt präglad av att jag har tillbringat så stor del av min ungdomstid på ravefester - alltså, hundratals timmar av nattlig dans i industrilokaler, gamla kåkar, tält, och långt in i skogen.

Yasmin

- Det är ju ganska monotona dansrörelser...

Olof

- Precis, och dem har jag transformerat till något annat. Så det är lite kul.

Yasmin

- Vad jobbar du med i dag?

Olof

- Just nu arbetar jag med en ny föreställning och installation, som har premiär i november. Titeln är Off the Wall. Den gör jag tillsammans med en teamdansare, ljudkonstnär, konstruktör, modedesigner, ljussättare, och elingenjör. Vi arbetar med dröminspirerat filter på glas som programmeras att dimra från klar genomskinlighet till diffust.

Yasmin

- Har det någonting med Michael Jackson att göra?

Olof

- Nej, ingenting!

Yasmin och Olof skrattar.

Olof

- Folk har pratat med mig om det och jag har bara sagt: "Va?! Vadå?!" Men han gjorde tydligen gjort en skiva som heter Off the Wall.

Yasmin

- Precis.

Olof

- Jag utgår från ett helt annat sammanhang. Det här är ju en teknik som ofta används på skärmar i kontorslandskap, för man trycker på strömbrytare för att få lite avskildhet när det behövs. Detta har jag tagit till ett konstnärligt sammanhang.

Yasmin

- Vad är den största utmaningen med att ha en hörselnedsättning?

Olof

- Största utmaningen ... Oj, det var en svår fråga. Ja... Jag tror att man måste välja sina strider, så att säga. Jag brukar ju sällan diskutera funktionshindersfrågor offentligt. Inte för att jag inte skulle ha blivit utsatt för särbehandling och diskriminering. Tvärtom har fått min beskärda del och är luttrad. Och som jag säger, jag väljer mina strider. Jag vill kunna känna glädje när jag går upp på morgonen. Jag hävdar också rätten att inte använda mitt funktionshinder i mitt yrke som konstnär och dansare.

Yasmin

- På vilket sätt gör du det?

Olof

- Det är en del av mitt liv och min vardag som yrkesperson. För mig gör det ju ingenting och det har inte med den konstnärliga processen i sig att göra. Om man ska tala om det här problemet, så är det så att jag struntar fullkomligt i små obetänksamma beteenden från enskilda individer och grupperingar. Alla kan göra fel och alla gör fel, även jag. Vi har ju våra sociala spel och koder och därtill kan diagnoser och andra

orsaker göra det svårt att följa i samhället rådande uppförandenormer, vilket kan ställa till det. Vidare försöker jag avhålla mig från att överanalysera och läsa in sådant som inte finns. Jag är inte heller vidare lättkränkt. Som när komikern Joan Rivers drar skämt om personer som inget hör och gör överdrivna, ljudlösa läpprörelser ... ungefär som när dragdrottningarna ska mima för livet i dokusåpan RuPaul's Drag Race. Det kan ju bli roligt på riktigt. Det är som hon säger, det är ett jätteskämt, liksom. Men sedan innehåller just den meningen flera grövre ord, som kanske inte ska upprepas här.

Yasmin

- Den komikern, har hon någon erfarenhet av hörselskador själv?

Olof

- Det är tydligen någonting med att hennes mamma var döv. De här skämten uppskattas kanske inte alltid, men hon är riktigt grov i munnen över huvud taget.

Yasmin

- Jag har inte hört henne.

Olof

- Du har inte hört henne... Nå, hon finns på Netflix och andra ställen.

Yasmin

- Har du hört henne, Max?

Max

- Joan Rivers? Ja, ja. Absolut. Det är ju en kultfigur.

Yasmin

- Jaaa... men hon är ju journalist också... författare ... eller?

Olof

- Hon har varit det. Hon gick bort för några år sedan.

Yasmin

- Ja, nu ringer det en klocka. Ja ... jo ... hon är ju pionjär i USA...

Olof

- Komiker. Riktigt grov i munnen.

Yasmin

- Jag såg en dokumentär om henne ... Och a propos det där, jag tror det kan vara bra att man har självdistans också.

Olof

- Exakt. Man ska inte gräva för djupt i saker och ting. Då stänger man in sig själv.

Max

- Har ni det där också? När vi rullstolsfolk umgås med varandra, då kan man vara jävligt grov i munnen, och dra rullstolsskämt som är riktigt mörka...

Olof

- Precis.

Max

- Men så kan det komma in en gångare och försöka hänga med, och då ...

Olof

- ... dör alltihop.

Max

- Du har varit med om det ocksåP?

Olof

- Ja, visst har jag det.

Yasmin

- Jag läste i en intervju att du har utvecklat ett sinne för bild och rörelse, för att kompensera för din hörselnedsättning.

Olof

- Har jag sagt det? Det måste ha varit en väldigt tidig intervju.

Yasmin och Olof skrattar.

Yasmin

- Du känner inte igen det nu?

Olof

- Njåe, jag vet inte. Det är nog någonting man omvärderar hela tiden ... vad man tycker, hur man gör saker. Jag handlar ju utifrån ett grundläggande intresse för konst och dans och musik. Och vad gäller musiken är det många som frågar mig: "Hur kan det gå? Du hör ju ingenting!" Men musik är vibrationer. De kommer till en. Och jag älskar musik, jag har ju fått med mig en hel del hemifrån. Mycket ljudkonst och så där.

Max

- Det var min första tanke också ... Här har vi en döv kille som dansar. Hur fan funkar det? Det var det första jag tänkte.

Olof

- Men det handlar om psykologi också, hur man uppfattar saker och ting. För man kan ju få med sig det från omgivningen: "Nej, men du ska väl inte hålla på med musik, du som inte hör!" Och så präntar man in det i människor, man stänger psykologiskt den dörren.

Yasmin

- Kan man säga att du lyssnar med kroppen?

Olof

- Ja, det kan man nog säga.

Yasmin

- Lyssna med kroppen. Jag tycker det låter fint.

Max

- Tillhör inte örat kroppen?

Yasmin

- Jo, men att man använder sig av hela kroppen, inte bara öronen. Hela sitt spektrum, så att säga. Fast hur gick det i skolan?

Olof

- Det gick nog ganska bra, men jag fick ju jobba tio gånger hårdare än alla andra. Det är ju så.

Yasmin

- På vilket sätt?

Olof

- Eftersom det finns kommunikationssvårigheter, så var det inte så att saker bara gick rakt in i en. Passiv inläring, som det heter. Den sker inte bara per automatik, man får dra i sig.

Yasmin

- Då måste man ha ganska stark vilja, också?

Olof

- Det måste man. Och man måste ha mycket stöd från föräldrar som kan rusa till skolan och skälla ut personalen om det skulle behövas. Men mina föräldrar var extremt medvetna, så de fick all skolpersonal på sin sida. De kunde alltid förklara och det är inte alla föräldrar som kan göra det. Jag har hört många historier om hur det brustit i kommunikationen mellan elever, föräldrar, lärare och skolpersonal över huvud taget.

Yasmin

- Hur tycker du att skolor kan förbättras för att integrera personer med hörselnedsättningar?

Olof

- Det är lite olika, för det handlar om att man måste se varje barn som individ. Men jag tror inte att det är så komplicerat egentligen, för man ska ge barn samma uppmaningar oavsett om de är funktionshindrade eller ej. I sådana där riksgymnasier för funktionshindrade är eleverna frustrerade över att det är så *slappt*, att de inte får lära sig någonting.

Yasmin

- De är lite institutionsliknande ...

Olof

- Precis.

Yasmin

- Fast jag vet inte om man har rörelsehindrade, hörselskadade, och synskadade i samma skola ...?

Olof

- Nej, jag tror man gör åtskillnad på dem också. Och det blir så konstigt. Man skapar en särskild utbildning för ett visst funktionshinder, så de får inte samma utbildning. "De kommer inte att klara det här", liksom ...

Yasmin

- Mig föreslog de att börja på en skola för rörelsehindrade och då föreslog de ett mediegymsnasium i Skåne någonstans. Jag svarade: "Men jag bor i Stockholm!" Märklig syn på det hela.

Olof

- Ja, det är märkligt. Jag är för integration så långt det bara går. Och utöver det ska man förstås få vissa specialhjälpmedel. Man måste kunna anpassa sig, i viss mån, men man kan ju förstå en mattelektion, precis som alla andra.

Yasmin

- Vi som är rullstolsburna vet att det funkar bättre i vissa städer än andra. Gäller det hörselskadade också, att det finns städer som är bättre anpassade än andra?

Olof

- Det har jag inte ens tänkt på.

Yasmin

- Är det ganska lika, kanske?

Olof

- Det är ganska lika, tror jag. Fast i vissa städer kan det vara svårt att få tag i batterier till hörapparater.

Yasmin

- Ja, det är specialbatterier, förstås. Hur gör man då?

Olof

- I Paris fick jag besöka sex apotek innan jag fick tag på ett.

Yasmin

- Gud, vad jobbigt!

Olof

- Och i vissa städer så har det inte funnits några, även i Sverige, utom på en bensinmack - men av en annan anledning, till något helt annat. Så jag fick tag på ett exakt likadant batteri. Man får ju vara lite kreativ och tänka: "Men bensinmacken här kanske har batterier?"

Yasmin

- Fast om du blir utan hörapparaten? Hur klarar du dig då?

Olof

- Det är svårt.

Yasmin

- Då skulle du behöva kunna teckenspråk...?

Olof

- Precis. Men då krävs det att även motparten kan det.

Max

- Dina hörapparater är inte inopererade?

Olof

- Jag har inte gjort något implantat, nej. Men jag har blivit tillfrågad om det och jag gick igenom hela processen. Jag frågade dem hur det går till, operationer och alltihop, eftersom jag var kandidat för att få det gjort. Och grejen var att jag skulle tvingas ställa om hela mitt liv under flera års tid och det skulle bli en helt ny ljudsituation, och jag har ju min identitet baserad i ett visst sätt att vara. Jag frågade dem: "Måste jag göra det här?" Och de svarade: "Nej, det behöver du inte." Sedan frågade jag: "Hur gamla var de äldsta som har gjort den här operationen?" Och fick svaret: "Ja, vi har någon som var 70 eller 80". Och då kände jag att jag kan vänta. Jag har inget behov av det där.

Yasmin

- Det kan jag förstå. Man anpassar sig ju utifrån de förutsättningar man har.

Olof

- Precis. Jag är ju uppvuxen med det här.

Yasmin

- Det är en stor sak att genomgå, kan jag tänka mig. Med, som du sa, en rehabilitering som tar flera år. Det blir som att börja om från början.

Olof

- Och så jag skulle inte kunna dansa på samma sätt. Jag skulle bli tvungen att vara mycket försiktigare.

Yasmin

- Va? Varför måste du vara försiktigare?

Olof

- Jo, de sitter innanför här, och det är känsliga saker. Att ligga och på golvet och rulla med huvudet ... då är det bättre att mina vanliga hörapparater går sönder.

Max

- Men din hörselskada nu, den är stillastående? Den förvärras inte?

Olof

- Nej, egentligen inte, men hörseln försämras förstås med åldern. Så den kommer

naturligtvis att bli sämre och jag kanske måste göra ett sådant där implantat längre fram. Fast det är förmodligen inget jag behöver tänka på de närmaste tio, tjugo åren.

Max

- Det kanske kommer en massa bättre varianter också.

Olof

- Ja, tekniken utvecklas hela tiden.

Yasmin

- Blir det vanligare att man gör den här operationen på barn?

Olof

- Ja, i första hand småbarn. Så de växer upp med det, som en del av sitt liv. Det blir fullt naturligt.

Yasmin

- Tycker du att det är bra eller dåligt att man gör det på barn?

Olof

- Jag är lite kluven, för jag förstår att de som tillhör det här dövcommunityt inte alltid är glada åt det där. Det blir ett slags diskriminering. Får vi inte vara dem vi är, liksom? Å andra sidan, jag har hörapparater själv, så de är en del av mitt liv. Om inte hörapparater hade funnits skulle jag ha blivit betraktad som döv och varit tvungen att lära mig teckenspråk. Så det är svårt. Och eftersom utvecklingen går så snabbt nu, kommer det ens att finnas döva i framtiden?

Yasmin

- Samtidigt kan man fråga sig varför det skulle vara en nackdel att höra...? Varför ska man hindra någon från att kunna höra bra eller i alla fall bättre?

Olof

- Nej, visst.

Yasmin

- Vad gick du i för gymnasium?

Olof

- Jag gick konst- och formgivning i vanlig gymnasieskola.

Yasmin

- Och efter gymnasiet, vad gjorde du då?

Olof

- Jag fortsatte direkt på konsthögskola. Det var intressant - tjoff, bara, så var jag där, utan att passera något annat på vägen.

Yasmin

- Hur gick det?

Olof

- Jag trivdes väldigt bra, det var jätteroligt. Fast jag var mycket ung. Jag var 21 och de flesta som gick det programmet var tio, tjugo år äldre och hade mycket mer erfarenhet. Så de pratade om saker och ting som jag inte riktigt hade begrepp om ännu. De låg så långt fram, liksom. Så det var helt andra svårigheter, som inte hade med mitt funktionshinder att göra.

Yasmin

- En generationskillnad...?

Olof

- Njåe, att folk har mer erfarenheter än vad man har själv, och pratar på en nivå som man inte har kommit upp till ännu. Så det var en annan krock, men det var ju en helt annan sak.

Max

- Sökte du in och fick göra prover?

Olof

- Man söker och gör prover, ja. Grejen var att på den tiden sökte man den vanliga, femåriga utbildningen också. Och det var någonting de sa till en i gymnasiet att man skulle göra, men de sa också att "Du kan inte räkna med att komma in nu.". Man ska oftast ha en konstutbildning emellan där. Och då var det så att det hade precis skapats en ny konst- och medieutbildning, och den sökte jag också till. Först fick jag det väntade avslaget - de hade ju sagt det på gymnasieskolan - men sedan kom det ett papper till, några dagar senare: "Du är kallad till intervju.".

Yasmin

- Hur många är det som kommer in varje år?

Olof

- Det här var en specialutbildning, så jag tror de tog in tjugo stycken eller något sådant.

Yasmin

- Vad var det bästa med den utbildningen?

Olof

- Det var en fantastisk tid, för det var precis då datorerna hade kommit in i våra liv. Och nu skulle de in på konstområdet! Och det häftiga är att just då kom e-posten in i bilden. Mina kommunikationsmöjligheter förändrades över en natt, eftersom jag alltid haft svårt att prata i telefon. I och med e-posten bara öppnades dörrarna! Nu befinner vi ju oss i en helt ny värld, med så många sätt att kommunicera på. Det är väldigt skönt, man kan hjälpa sig själv och det är någostans väldigt viktigt.

Yasmin

- Ja, för att bli självständig. Så självständig som möjligt.

Olof

- Exakt.

Yasmin

- Det gäller förstås även när man har rörelsehinder. Vi pratade om det häromdagen, att datorn är mitt främsta hjälpmedel. Det är med den jag kan jobba. Jag skriver inte för hand, jag skriver på datorn hela tiden. Även mobilen är ett fantastiskt hjälpmedel.

Olof

- Och robotarna är ju på väg. Vad kan de hjälpa oss med i framtiden?

Max

- Bära runt på oss!

Yasmin

- Som amöbor!

Allmänt skratt.

Yasmin

- I den där intervjun som jag subblade över på Internet, stod det att du som tonåring tog initiativ till att befinna dig i äckligt kulturella personers sällskap.

Olof

- Hmmm ... Det var en anarkistisk tonårsgrupp, ett kollektiv med bland andra Veera Suvalo Grimberg som numera är konstnärlig ledare för Danskompianiet Spinn.

Yasmin

- Var det lite av revolt?

Olof

- Ja, vi var ju arga, och så skulle vi göra en föreställning som hette Anarkism dessutom. Vi gjorde det samtidigt som storbildsskärmar kom in i bilden, på stora konserter, som dem med U2. Vi gjorde också det, liksom. Det var en helt galen tid, med föreställningar, konserter, utställningar ...

Yasmin

- Du har ju egentligen gått flera utbildningar. Du har utbildat dig jättemycket.

Olof

- Ja, jag är verkligen intresserad av saker och ting.

Max

- Vilka utbildningar har du gått?

Olof

- Jag har gått dansskola i Göteborg, Valands konsthögskola, Örebro konstskola, Art and Technology på Chalmers, och massor med kortkurser och kvällskurser och lördagsskolor i skulptur och sådant.

Max

- Har det alltid funnits en sådan där hörslina installerad på alla skolor?

Olof

- Nej, det har det inte. Men det finns trådlöst också. Det är det jag i första hand använder mig av nu, trådlöst nätverk. Sedan fanns det halvslinga, med mikrofon och laddare. Och på universitetet hade jag dessutom skrivhjälp. Högskolor och universitet har ofta handikappsamordnare, och de betalar någon, ofta en klasskamrat, som sitter bredvid och antecknar medan jag koncentrerar mig på vad läraren säger.

Yasmin

- Har du alltid blivit bra bemött av samhället i stort?

Olof

- Ja, det har jag. Men med det sagt, jag har råkat ut för en hel del konstiga bemötanden. Och jag har många gånger, så många att jag tappat räkningen, råkat ut för folk som hållit låda för mig om hur jag ska leva mitt liv.

Yasmin

- Vad är det för människor?

Olof

- De har en bild av hur man ska leva sitt liv och tror att jag kanske inte förstår sammanhang eller vilken väg jag bör ta i mitt konstnärliga skapande. Och de goda råden låter alltid exakt likadant.

Max

- Har du något exempel?

Olof

- Ja, säg att jag ska göra någonting, och så har jag en idé. Då kan folk säga: "Men du har nog inte tänkt på följderna! Det och det och det kommer att hända!" Som om jag inte hade tänkt på det. Klart att jag har! Jag har faktiskt utbildning i det här. Men grejen är att man får bortse från det och knepet är att lära sig lyssna lagom snällt och sedan fortsätta att bocka av sin dagliga göromålslista. Man drar bara vidare och det blir även en försvarsmur. Jag låter förolämpande antydningar om att jag skulle vara lat och korkad, eller sakna förmåga att göra olika saker, rinna av mig. Fast det är när man träffar folk. Svårare är det när folk undviker en för att de inte vet hur frågan ska hanteras, för att det är för besvärligt. Därav en annan grej som ofta händer mig: jag går in i olika saker som yrkesperson och då är inte det första jag gör att tala om att jag har ett funktionshinder, för det har ingen relevans för presentationen av verket. Det börjar oftast bra, motparten bekräftar att det är något som kan visas på deras scen eller i deras konsthall eller på deras festival, och det går oftast också vägen, man får ett ja, och datum spikas. Sedan händer någonting som förändrar hela läget - de märker att det finns ett funktionshinder i bakgrunden. Och för att förklara vad som händer ska jag då dra en pedagogisk liknelse från ett helt annat sammanhang, som kan appliceras på det här. För många år sedan var det en artikel i en studenttidning om vilket bemötande studenter får som kommer från någon annan ort än orten där universitetet ligger. Då var det två stycken som hade varit på en tillställning, och kvällen hade förlöpt bra, alla hade trevligt och samtalade med varandra, ingen stack ut eller så. Och så frågade någon var de båda studenterna kom ifrån. "Vi är från Oslo, i Norge", sa de. Och från och med det ögonblicket förstod ingen i det övriga sällskapet längre vad de

sa. Det blev en psykologisk spärr, beroende på att det visade sig att de inte talade en svensk dialekt, utan språket i vårt grannland. I mitt fall börjar det ofta som ett slags tveksamhet, där det går från stor entusiasm till den inre konflikten hos arrangören, som börjar bäva för om det ska gå vägen och försöker hitta en utväg. Och det slutar ju ändå oftast med en liten lätt förvåning över att det trots allt gick vägen och att publiken var med på noterna.

Yasmin

- Men som du sa, det blir ett slags blockering... Hur ska man lösa upp den?

Olof

- Det är svårt, för det kommer ur historien och samhällssystemet och synen på oss funktionshindrade. I mitten av nittiotalet blev jag övertalad av Danshögskolan att söka till koreografutbildningen. På den tiden gjordes det intagning vart tredje år och söka kunde man göra under de mellanliggande åren. Man fick ett kassetband med musik och anvisningar och koreografiska uppdrag. Musiken var ett klassiskt stycke för piano som fullkomligt skar sig för mig. Jag hade spelat piano några år tidigare, så jag hade kännedom om sådant. Jag tyckte så illa om den här musiken att jag bestämde mig för att göra ett koreografiskt lustmord. Så skulle man då göra koreografiproven inför juryn, under detta det första av de tre år under vilka man kunde söka till utbildningen, och naturligtvis blev ingen sökande antagen det året. Och i feedbacken som jag fick påpekades bristerna i koreografiskt tänk och kombinationer och rörelser, precis som i feedbacken de flesta får. Inget konstigt alls. Och man är ju sällan utvecklad i det stadiet. Jag tyckte kritiken var relevant och riktig. Sedan stod det en rad om att juryn uppfattade det som att jag saknade förmåga till musikalitet. Då sa jag tack och hej då, och återkom inte de andra åren.

Yasmin

- Men visste de om att du har en hörselskada?

Olof

- Ja, ja, visst. Men i stället fortsatte jag enligt min ursprungliga plan på konstskolor, som utveckling av det koreografiska arbetet. Jag visste ju vad jag gjorde. Jag hade planerat att berätta om utbildning för funktionshindrade på ett seminarium på konferensen DansFunk i Malmö. Men så fick jag klart för mig att en representant från Danshögskolan också skulle medverka, så då skippade jag det. Jag ville inte utsätta den personen för obehag inför åhörarna, som hen inte hade någon koppling till. Jag kände att det blev fel och jag skulle i så fall ha berättat på ett annat sätt.

Det tog tjugo år innan det hände någonting liknande. Jag blev uppmanad av Kulturrådet att söka verksamhetsstöd.

Yasmin

- När var det här? Hur gammal var du då?

Olof

- När det här med koreografutbildningen hände? Runt tjugo, tjugotvå. Jag minns inte riktigt.

Yasmin

- Och det här är tjugo år senare?

Olof

- Just det, nu är det tjugo år senare och något liknande händer då - jag blir uppmanad av Kulturrådet att söka verksamhetsstöd. Jag blev lite förvånad men tänkte att "Det kan jag väl göra." Fast jag blev också väldigt glad! *Vilket fint erkännande*, tänkte jag. Men efter bara två år blev jag av med det.

Yasmin

- Hur lång tid åt gången får man kulturstöd?

Olof

- Det normala är väl tio, tjugo år. Så jag upplevde det där som lite extremt, eftersom jag visste från andra att så är fallet. Det lämnas inga motiveringar eller protokolluppgifter, och det är väldigt konstigt med en statlig myndighet som inte gör det. Och det var inget konstigt med min ansökan, den var helt korrekt gjord och så vidare. Men att den nya referensgruppen - de byter ut den då och då - angav andra konstnärliga skäl... Och då höll sig inte myndigheten ens till sina regler, de skulle börjar ringa och ha sig med mig, och det hade aldrig hänt tidigare, och jag hade aldrig haft problem med Kulturrådet före dess. Det verkade jättekonstigt, i och med att det kom samtidigt med det här beslutet.

Sedan kom det på posten: Kulturrådet hade nytt uppdrag, med funktionshindersperspektiv. Så jag gick igenom uppdragstexten och då blev det omedelbart uppenbart vad det handlade om. Och det är klart, det går ju inte att stödja en verksamhet som drivs av någon som är för mycket riktig konstnär, med egna idéer, egna initiativ, egna genomtänkta processer, och välgjorda verk! Inte när det ska bedrivas ett uppdrag som utgår från välmenande förmyndarskap. Det är bara knäppt. Man litar ju inte på att vi kan tänka en tanke själva, utan allt ska göras åt oss. Man ska bereda vägen för oss, sopa bort allt jobbigt och konstigt.

Jag har märkt att jag inte är ensam om att ha det så här. Det är många kollegor med olika funktionshindrer som kämpar sig fram inom kulturområdet och andra branscher, som har liknande erfarenheter. Och det är ju så att vi släpps aldrig på allvar in, trots att vi uppfyller alla krav och mer därtill. Vi antas på försök, vi blir andrahandsval.

Det finns en kille som heter Joakim Andersson som nyligen fick sparken från en nöjespark. Skälen var vaga. Det var inget fel på hans arbetsinsats, han kunde sköta sitt jobb utan problem. Han jobbade i nöjesparkens godisaffär. Men så har vi den där skillnaden mot andra anställda, som visserligen var av lätt grad men i slutändan blev ett problem för arbetsgivaren. Det här är exempel ur verkliga livet på synen i systemet på folk som är funktionshindrade.

Yasmin

- Visst är det så. Vi har pratat om det tidigare här i Timglaset. Det räcker inte med att vara lika bra på det man gör som alla andra, utan man måste vara ännu bättre för att kompensera för sin funktionsnedsättning. Man måste vara en supermänniska.

Olof

- Just det, supermänniska. Och grejen är att jag har ju uppnått en ålder i livet som borde medföra viss respekt för att jag faktiskt vet vad jag gör, för att jag är medveten om vilka val jag gör och är på det klara med vad nästa steg blir. Och vilka utvecklingar och förgreningar som kommer att komma i det konstnärliga arbetet. Men

jag har insett att det kommer inte att spela någon roll hur mycket energi jag lägger på att göra det och inte heller att jag spelat på Dansens hus och Göteborgs konsthall och Dia Center of Arts i New York. Bevisen kommer aldrig att räcka, för misstanken finns alltid kvar i bakhuvudet på grupperingar, enskilda myndigheter och branschen i helhet. Det är vardag för mig som yrkesperson. Det är bara att gå vidare.

Yasmin

- När bestämde du dig för att bli konstnär?

Olof

- Det gjorde jag nog väldigt tidigt. Jag var säkert elva, tolv år.

Yasmin

- Vad har varit din främsta inspirationskälla?

Olof

- Det är nog just det här med raverörelsen som jag berättade om.

Yasmin

- Det är ju lite roligt.

Yasmin skrattar.

Olof

- Ja, det är faktiskt lite roligt. Och mina föräldrar hade aldrig några problem med det. Jag kunde vara uppe hela nätterna och komma hem klockan sju på morgonen, och de sa bara: "God morgon!".

Yasmin

- Hur länge höll du på med raveandet?

Olof

- Jag går fortfarande på rave då och då!

Yasmin

- Är det sant? Finns det fortfarande?

Olof

- Det finns fortfarande! Men det är mycket mer underground nu.

Yasmin

- Ja, jag kommer ihåg när det var så himla stort. Alla skulle gå på rave och det var jättecoolt.

Olof

- Och så stod det femtio poliser där, så det var konflikterna också.

Yasmin

- Jag läste även om en dröm som du hade när du var liten. En dröm som du skapade en koreografi av, en koreografi som heter Beyond Intra and Mutism.

Olof

- Ja, det är ett projekt som har pågått länge, och det är det jag nu kallar Off the Wall.

Yasmin

- Kan du berätta om den drömmen?

Olof

- Det var en återkommande mardröm när jag var liten. Jag befinner mig i ett rum utan botten, med väggar som befinner sig långt borta och nära på samma gång. De här väggarna går inte att beskriva, de är väldigt abstrakta. Det var väldigt otäckt. Jag drömmer fortfarande samma dröm i bland, men det är inte på samma sätt. Den har transformerats till någonting annat. I det här projektet har jag använt drömmen som ett slags grund, men det är inte så att jag försöker återskapa den där minnesbilden. Jag bara använde den och sedan blev det någonting annat av den.

Max

- Är du döv i drömmen också?

Olof

- Det vet jag inte. Det har jag aldrig tänkt på.

Max

- Jag sitter aldrig i rullstol i mina drömmar. Jag är alltid gående. Hur är det med dig?

Yasmin

- Det är både och. Eller oftast så är det en kombination. Jag har en rullstol, men jag kan resa mig ur rullstolen och göra konstiga saker. Det kan vara att jag fortfarande kan gå på toaletten, men jag *går* på toaletten. Jag tar mig upp ur rullstolen och går på toaletten.

Olof

- Men det är många gånger förmodligen en bearbetning av saker och ting. Eller, jag vet inte. Jag kan inte det där. Jag är ingen drömxpert.

Yasmin

- Men du beskrev det som att det var väggar som var både långt borta och nära. Jag får en känsla av panik...?

Olof

- Det var panikartat. Men jag har inte gjort någon psykologisk analys av det ...

Yasmin

- Drömmen har funnits där i perferin ...

Olof

- Exakt.

Yasmin

- Och nu ska den bli en föreställning, Off the Wall. När har den premiär?

Olof

- I november.

Yasmin

- Var då?

Olof

- På Tredje våningen i Göteborg.

Yasmin

- Din verksamhet nu heter Olof Persson Projects. Har du alltid kunnat livnära dig på konsten?

Olof

- Till och från, med både A-kassesystem och allt möjligt. Fast jag har kunnat livnära mig i stort sett inom branschen. Det är många kollegor som har varit tvungna att jobba på ICA eller inom andra områden.

Yasmin

- Det är ändå imponerande att du har lyckats med det. Har du någon gång funderat på att göra någonting helt annat?

Olof

- Ja. Jag har funderat på att bli ölbryggare.

Yasmin

- Du tycker om öl.

Olof

- Jag tycker om öl, ja.

Yasmin

- Vilket är ditt favoritöl?

Olof

- Just nu är det mycket porter.

Yasmin

- När började du tycka om öl?

Olof

- Det är väl mer än tio år sedan. När jag besökte Berlin. "Det här måste du prova!", och så fick jag veteöl. Jag hade inte varit förtjust i öl tidigare, men från det tillfället... Oj! Det var något helt annat! En stor stark hade aldrig varit någonting för mig.

Sedan har jag haft funderingar på att bli DJ eller något i den vägen.

Yasmin

- Förutom rave, vad tycker du om att lyssna på för musik?

Olof

- Jag är i stort sett allätare. Jag lyssnar på allt möjligt.

Yasmin

- Hur ser ditt liv ut i dag? Du har en sambo?

Olof

- Japp. Sedan femton år tillbaka.

Yasmin

- Vad var det du föll för?

Olof

- Hans charm. Och humor. Han har ingen funktionsnedsättning. Han är musiklärare och det var intressant.

Yasmin

- Har du jämnt på dig dina hörapparater?

Olof

- Hela tiden, utom på natten.

Yasmin

- Tänk om det händer någonting på natten, som du inte hör ...

Olof

- Jag tror nog att vi har ett slags medvetenhet. Sedan kan min sambo puffa på mig, så att jag går upp på morgonen om jag inte hör väckarklockan.

Yasmin

- Vilket konstverk har du varit mest nöjd med?

Olof

- Det finns en föreställning som heter Me - Everybody, Volume 1. Den består av nio sekvenser och föreställningen utgår ifrån att allt människan gör - som att bygga hus, tillverka koppar - utgår från kroppen. Allt är uppbyggt kring detta. Och då finns det ett solo som en dansare som heter Lina Räftegård gör. Det är väldigt stramt, hon i stort sett roterar i olika hastigheter. Som en pinne som roterande flyttar runt i rummet. Det verket är jag nog mest ... det är lite svårt att förklara, det är bara en känsla jag har. Rent estetisk, alltså.

Yasmin

- Har du någon gång gjort en koreografi där en rullstolsburen varit med?

Olof

- Nej, det har jag inte.

Yasmin

- Har du sett sådan dans? Med rullstolsburna?

Olof

- Ja.

Max

- Du kan väl berätta om ditt förhållande till rullstolsdans, Yasmin?

Yasmin

- Jag började ju dansa när jag var fyra och det var som du beskrev det, Olof. Det var mitt livs stora passion. Sedan råkade jag ut för olyckan och min relation till dans sedan dess har varit ... Dans för mig är sorg. Det är den största sorgen i mitt liv att inte kunna uttrycka mig med kroppen. Så det som hände var det värsta som kunde hända mig.

Olof

- Men du kan inte göra det med rullstolen då?

Yasmin

- Nej, jag har haft väldigt svårt att identifiera mig som dansare med rullstol. I och med att jag började innan jag hamnade i rullstol, så tänker jag med hela kroppen.

Olof

- Ja...

Yasmin

- Mina balettlärare ville att jag skulle vara kvar i dansvärlden. De har försökt integrera mig och det är till och med en danslärare som fortfarande skickar mail när det är någonting. Men det gör bara ont, så jag har avskärmat mig helt från dansvärlden. Fast jag har väl någon gång kunnat titta på det där So You Think You Can Dance? Men det känns mest abstrakt att kolla på det.

För mig var inte dans att skapa dans och bli koreograf, för mig var det att använda min egen kropp. Så jag har inte haft något intresse av att utveckla det jag har nu, med de förutsättningar jag har nu. Jag känner mig för begränsad. Men vad jag har läst om dig är att du ser inga begränsningar...?

Olof

- Jag ser inga begränsningar alls. Jag tycker inte att det finns några hinder. Sådant sitter mest hos en själv.

Yasmin

- Jag känner mig begränsad om jag ska försöka uttrycka mig med kroppen. Fast jag brukar dansa i smyg, när ingen ser!

Max

- Här kommer det fram!

Yasmin skrattar.

Yasmin

- Men visst, jag förstår ju också att man kan skapa konst trots att man har rörelsenedsättning, bara man är kreativ. Men det sitter i mitt huvud.

Olof

- Det är också lite grann det där med hur omgivningen reagerar när man gör saker.

Yasmin

- När fick du beröm senast?

Olof

- Det var för några dagar sedan. Jag hade en utställning förra helgen, utanför Göteborg. Ett antal bilder, som jag sedan la upp på Instagram. Jättemycket folk sa bara: "Wow, det här var fint!"

Yasmin

- Vad var det för bilder?

Olof

- Det är en serie jag jobbat med ganska länge, som består av efterkonstruktioner av inspelade rörelser, alltså dokumentation från dans. Jag har jobbat med stillbilder, i olika lager och så där.

Yasmin

- Vad gör dig arg?

Olof

- Det är det här med att man inte blir tagen på allvar. Det är väldigt irriterande. Och när människor undviker en, för att det blir så "svårt". Eller när man tilltalar dem och de blir besvärade och tror att man ska göra något konstigt. Vad då? Jag skulle ju bara vara trevlig.

Yasmin

- Vad gör dig lycklig?

Olof

- När jag kommer på en ny idé och känner att "Wow, det här funkar!".

Yasmin

- Vad betyder frihet för dg?

Olof

- Att göra vad man vill. Det är frihet.

Yasmin

- Om du fick leva om ditt liv, skulle du göra någonting annorlunda då?

Olof

- Nej. Jag kan inget annat sätt. Dessutom går det inte att ångra saker. Det är ingen idé. Det är bara att fortsätta framåt.

Yasmin

- Vad skulle du vilja säga till någon som inte har någon erfarenhet av personer med funktionsnedsättningar?

Olof

- Fråga. Ta reda på saker och ting. Gör inte bara antaganden.

Yasmin

- Vi säger tack så mycket, Olof, för att du delade med dig av din livshistoria!

Olof

- Tack själv!

Signatur.

Yasmin

- Jag blev själv ganska förvånad över att jag blev rörd när jag började prata om dansen. Alltså, när du frågade, Max, om min relation till dans.

Max

- Du menar att du blev rörd av din egen historia?

Yasmin

- Ja... Nej, men just den där sorgen jag bär inom mig, som har med dansen att göra och som alltid kommer att finnas där.

Max

- Men du går ju aldrig och tittar på dans, eller hur?

Yasmin

- Nej, och det är kanske lika bra det, med tanke på att jag blir rörd bara av att prata om det.

Max

- Och det är inte så att du kanske ska ta tjuren vid hornen och gå och titta på någon dans?

Yasmin

- Jo, vet du, jag har funderat på det, och jag har varit nära. Jag har gått in på Operans hemsida och varit grymt nära att boka biljetter till Svansjön, men, jaa...

Max

- Det är ju bara att boka och är det jobbigt så är det bara att gå därifrån. Du måste ju prova!

Yasmin

- Det gäller att få arslet ur rullstolen, helt enkelt, och göra det! Det är så sjukt bara, när jag märker att det fortfarande är svårt att prata om det. Jag vet inte, det var bara för att jag satt med en dansare också, tror jag. När jag satt med Olof blev det på något sätt extra starkt. Jag vet inte varför.

Max

- Jag vet inte heller varför.

Yasmin

- Jag lovar att berätta för er när jag går på Operan för första gången!

Max

- Är det någonting som vi kanske kan få höra innan säsongen är slut? Kan det bli någon form av löfte, kanske?

Yasmin skrattar.

Yasmin

- Vi får se. Kanske. Möjligheten finns.

Signatur.

Max

- Tack, Invacare.!

Yasmin

- Tack så väldigt mycket för vårt samarbete!

Max

- Kul att ni vill hjälpa oss med detta!

Yasmin

- Tack för att ni tror på oss!

Max

- Vi har en hemsida ...

Yasmin

- www.timglasetpod.se

Max

- Och vi finns på sociala medier, hashtag Timglaset pod. Och ni kan kontakta oss på kontakt@timglaset.se

Yasmin

- Haaa deet braaaa! Heeej dååå!

Avsignatur.